

Věc C-354/21

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

4. června 2021

Předkládající soud:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litva)

Datum předkládacího rozhodnutí:

2. června 2021

Navrhovatel:

R. J. R.

Odpůrce:

Valstybės įmonė Registrų centras

Předmět žaloby v původním řízení

Odmítnutí zápisu vlastnického práva navrhovatel k nemovitostem, a sice parcely nacházející se v Litvě, do katastru nemovitostí na základě evropského dědického osvědčení vydaného v Německu.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012; čl. 267 třetí pododstavec SFEU.

Předběžná otázka

Musí být čl. 1 odst. 2 písm. l) a čl. 69 odst. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení vykládány v tom smyslu, že nebrání právní úpravě členského státu, ve kterém se dotčená nemovitost

nachází, podle níž mohou být vlastnická práva zapsána do katastru nemovitostí na základě evropského dědického osvědčení pouze v případě, že jsou v tomto evropském dědickém osvědčení uvedeny všechny údaje nezbytné pro zápis?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. 2012, L 201, s. 107, dále jen „nařízení (EU) č. 650/2012“): body 7, 8, 18, 67 a 68 odůvodnění, čl. 1 odst. 2 písm. l), čl. 63 odst. 2 písm. a) a b), čl. 68 písm. l) a čl. 69 odst. 1, 2 a 5.

Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. 2014, L 359, s. 30, dále jen „nařízení (EU) č. 1329/2014“): čl. 1 odst. 5, bod 9 a poznámka pod čarou 13 přílohy IV formuláře V stanoveného v příloze 5.

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas (zákon Litevské republiky o katastru nemovitostí, dále jen „zákon o katastru nemovitostí“; v projednávané věci je relevantní znění zákona č. XII-1833 ze dne 23. června 2015):

Článek 5

„[...]“

2. V souladu s postupem stanoveným právními předpisy odpovídá správce katastru nemovitostí za správnost a ochranu údajů shromážděných v katastru nemovitostí. Správce katastru nemovitostí odpovídá pouze za soulad údajů zapsaných do katastru nemovitostí s dokumenty, na jejichž základě byly tyto údaje zapsány.“

Článek 22

„Vznik práv k nemovitostem, břemena na těchto právech vážnoucí a právní skutečnosti, na jejichž základě jsou tato práva v katastru nemovitostí zapsána, jsou potvrzeny následujícími dokumenty:

[...]“

5) osvědčením dokládajícím dědické právo;

[...]

10) dalšími dokumenty stanovenými zákonem.“

Článek 23

„[...]

2. Žádost musí být podána společně s dokumenty prokazujícími vznik práv, jejichž zápis je požadován, případná břemena na těchto právech vážnoucí a související právní skutečnosti. [...]

3. Dokumenty, na jejichž základě jsou práva k nemovitostem potvrzována, nebo na jejichž základě vznikají, zanikají, jsou převáděna či zatěžována [...], musí splňovat požadavky právních předpisů a obsahovat údaje nezbytné pro zápis do katastru nemovitostí.

4. Dokumenty, na jejichž základě je zápis požadován, musí být čitelné a musí obsahovat celá jména, příjmení, zákonné názvy, adresy, identifikační čísla osob spojených se zápisem, jakož i jedinečné číslo nemovitosti, jíž se zápis týká, které je přiděleno postupem stanoveným katastrálním úřadem. [...]

[...]“

Článek 29

„Správce katastru nemovitostí odmítne zapsat práva k nemovitostem [...], pokud je při posuzování žádosti zjištěna některá z následujících skutečností:

[...]

2) dokument, na jehož základě je zápis požadován, nesplňuje požadavky tohoto zákona;

[...]

6) žádost nebo dokument předložený správcem katastru nemovitostí neobsahuje údaje stanovené v pravidlech upravujících katastr nemovitostí, které jsou nezbytné pro identifikaci nemovitosti a osob nabývajících práva k této nemovitosti [...]"

Pravidla upravující katastr nemovitostí schválená usnesením č. 379 vlády Litevské republiky ze dne 23. dubna 2014:

„[...] 14.2.2. Identifikační údaje o nemovitosti:

14.2.2.1. Katastrální plocha, katastrální čtvrť a katastrální číslo parcely;

14.2.2.2. Jedinečné číslo (identifikační kód) parcely;

14.2.2.3. Jedinečné číslo (identifikační kód) budovy;

14.2.2.4. Jedinečné číslo (identifikační kód) bytu nebo prostor [...]“

Stručné shrnutí skutkového stavu a původního řízení

- 1 R. J. R., navrhovatel, je litevským a německým státním příslušníkem s bydlištěm v Německu. J. M. R., matka R. J. R., zemřela dne 6. prosince 2015; v okamžiku úmrtí měla své obvyklé bydliště v Německu. Navrhovatel, jediný dědic po své matce, přijal bez výhrad celou pozůstalost v Německu v souladu s postupem a lhůtami stanovenými německým právem. Vzhledem k tomu, že pozůstalost sestávala nejen z majetku, který byl ve vlastnictví jeho matky v Německu, ale též z majetku nacházejícího se v Litvě, podal navrhovatel u příslušného německého soudu žádost o evropské dědické osvědčení v souladu s nařízením (EU) č. 650/2012. Dne 24. září 2018 Amtsgericht Bad Urach (okresní soud v Bad Urachu, Německo) ve Spolkové republice Německo vydal navrhovateli dědické osvědčení č. 1 VI 174/18 (dále jen „dědické osvědčení“), v němž bylo uvedeno, že G. R., zemřelý dne 10. května 2014, zanechal pozůstalost J. M. R. jako své jediné dědičce, jakož i evropské dědické osvědčení č. 1 VI 175/18, v němž bylo uvedeno, že J. M. R., zemřelá dne 6. prosince 2015, zanechala pozůstalost R. J. R., přičemž R. J. R. je jediným dědicem a pozůstalost přijal bez výhrad.
- 2 Dne 15. března 2019 podal navrhovatel u VĮ [Valstybės įmonė] Registrų centras (Středisko rejstříků, státní podnik) žádost o zápis svých vlastnických práv k nemovitostem zapsaným na jméno jeho matky. Společně s touto žádostí předložil navrhovatel dědické osvědčení a evropské dědické osvědčení č. 1 VI 175/18 vydané dne 24. září 2018, kopie překladů těchto dokumentů a kopie cestovních pasů Litevské republiky vydaných na jména J. M. R., G. R. a R. J. R. Dne 20. března 2019 byla žádost navrhovatele zamítnuta rozhodnutím č. SPR4-340 vydaným VĮ Registrų centro Turto registrų tvarkymo tarnybos Nekilnojamojo turto registro departamento Tauragės skyrius (Katastrální úřad, katastrální pracoviště v Tauragė, při službě vedení majetkových rejstříků Střediska rejstříků, státního podniku, dále jen „katastrální úřad“), který konstatoval, že evropské dědické osvědčení č. 1 VI 175/18 neobsahuje údaje stanovené zákonem Litevské republiky o katastru nemovitostí, které jsou nezbytné k identifikaci nemovitostí, tedy toto osvědčení neoznačuje nemovitost, kterou navrhovatel zdědil. Navrhovatel se proti rozhodnutí katastrálního úřadu odvolal k VĮ Registrų centro Centrinio registratoriaus ginčų nagrinėjimo komisija (komise pro řešení sporů ústředního rejstříkového úředníka Střediska rejstříků, státního podniku, dále jen „komise pro řešení sporů“). Rozhodnutím č. CSPR-147 ze dne 9. května 2019 komise pro řešení sporů původní rozhodnutí katastrálního úřadu v plném rozsahu potvrdila.
- 3 Vzhledem k tomu, že navrhovatel s těmito rozhodnutími katastrálního úřadu a komise pro řešení sporů nesouhlasil, podal proti nim žalobu u Regionų apygardos administracinis teismas (krajský správní soud). Rozhodnutím ze dne 30. prosince

2019 byla žaloba podaná navrhovatelem zamítnuta jako neopodstatněná. Navrhovatel podal proti tomuto rozhodnutí odvolání k Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy) a domáhal se zejména toho, aby byla otázka výkladu nařízení (EU) č. 650/2012 předložena Soudnímu dvoru Evropské unie k předběžné otázce.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 4 Navrhovatel uvádí, že celou pozůstalost přijal bez výhrad; v souladu s německým právem použitelným na celou tuto pozůstalost, včetně části pozůstalosti v Litvě, tedy neexistuje žádný podklad, na základě kterého by bylo možno v evropském dědickém osvědčení specifikovat práva dědice nebo sestavit seznam majetku. Podle navrhovatele stanoví německé dědické právo univerzální nástupnictví do práv zůstavitele; vzhledem k tomu, že navrhovatel je jediným dědicem, tak na něj přechází veškerý majetek, který byl ve vlastnictví zůstavitelky, a v souladu s německým dědickým právem nemůže být majetek spadající do pozůstalosti uveden ani jinak specifikován; v takovém případě německé soudy podle ustálené judikatury nepoužijí čl. 68 písm. l) nařízení (EU) č. 650/2012, který stanoví, že osvědčení musí uvádět podíl každého z dědiců a případně seznam práv nebo majetku příslušejících jednotlivým dědicům, a tyto soudy v evropském dědickém osvědčení neuvádějí žádné údaje identifikující zděděné nemovitosti. Nařízení (EU) č. 650/2012 žádný takový požadavek neobsahuje; rovněž nepožaduje, aby byl zděděný majetek specifikován nebo aby byly uvedeny údaje, jimiž by byl tento majetek identifikován v okamžiku podání žádosti o vydání tohoto osvědčení. S odkazem na bod 18 odůvodnění a čl. 69 odst. 5 nařízení (EU) č. 650/2012, jakož i na bod 67 stanoviska generálního advokáta ve věci Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:387, navrhovatel uvádí, že tyto údaje uvedl ve své žádosti o zápis, což by mělo být dostatečné. Nezahrnutí těchto údajů do evropského dědického osvědčení nemůže dle názoru navrhovatele představovat překážku zápisu nemovitosti, kterou zdědil, zejména v případě, kdy je jediným dědicem, který tento majetek nabyl. Údaje potřebné k zápisu mohou být poskytnuty předložením doplňující dokumentace nebo informací. Podle navrhovatele by byl jakýkoli opačný výklad v rozporu s cílem nařízení (EU) č. 650/2012, kterým je zjednodušit výkon práv dědiců.
- 5 Odpůrce uvádí, že podle bodů 18 a 68 odůvodnění, čl. 1 odst. 2 písm. l), čl. 69 odst. 5 nařízení (EU) č. 650/2012 a bodu 9 přílohy IV formuláře V stanoveného v příloze 5 nařízení (EU) č. 1329/2014 se v případě dědění nemovitého majetku zápis těchto nemovitostí řídí právem členského státu, ve kterém se tyto nemovitosti nacházejí, bez ohledu na to, ve které zemi bylo evropské dědické osvědčení vydáno. Právní podklady pro zápis práv k nemovitostem (včetně dědického osvědčení) jsou uvedeny v článku 22 zákona o katastru nemovitostí; vznik práv, jejichž zápis je požadován, a splnění požadavků právních ustanovení tak musí být potvrzeny dokumenty uvedenými v tomto právním ustanovení, nikoli v žádosti podané navrhovatelem, přičemž právě tyto dokumenty musí obsahovat údaje nezbytné k zápisu do katastru nemovitostí. Odpůrce nesouhlasí se

stanoviskem navrhovatele, podle kterého z čl. 29 odst. 6 zákona o katastru nemovitostí vyplývá, že relevantní údaje mohou být uvedeny i v podané žádosti. Odpůrce rovněž zdůrazňuje, že žádný z uvedených dvou dokumentů vydaných Amtsgericht Bad Urach (okresní soud v Bad Urachu) ve Spolkové republice Německo nemůže sloužit jako podklad pro zápis práv k parcele, která byla ve vlastnictví G. R., do katastru nemovitostí. Zaprvé, dědické osvědčení č. 1 VI 174/18, podle něhož G. R. zanechal pozůstalost J. M. R., nemůže vyvolávat právní účinky, jichž se navrhovatel dovolává, v Litevské republice, a to ze dvou důvodů: toto dědické osvědčení nesplňuje požadavky kladené na obsah a formu evropského dědického osvědčení, které jsou zakotveny v článku 68 nařízení (EU) č. 650/2012, a nemůže být tudíž považováno za evropské dědické osvědčení, ani se nejedná o dokument vydaný v souladu s právem Litevské republiky. Zadruhé, evropské dědické osvědčení č. 1 VI 175/18 nesplňuje požadavky zákona o katastru nemovitostí, neboť neuvádí jedinečné číslo nemovitosti přidělené v souladu s pravidly, jimiž se řídí katastr nemovitostí, a neuvádí údaje nezbytné k určení této nemovitosti. Odpůrce rovněž zdůraznil, že se navrhovatel domáhá zápisu svých majetkových práv pouze k jediné parcele, která byla ve vlastnictví G. R., avšak ohledně tohoto majetku nebylo vydáno žádné evropské dědické osvědčení, ani nebyly žádné údaje či informace o pozůstalosti G. R. a jejím přijetí obsaženy v evropském dědickém osvědčení č. 1 VI 175/18.

Stručné shrnutí důvodů žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 6 Předkládající soud v rámci analýzy relevantních ustanovení nařízení (EU) č. 650/2012 a nařízení (EU) č. 1329/2014 nejprve připomíná, že za tím účelem, aby byla účinným způsobem zaručena práva dědiců, odkazovníků a dalších osob zůstaviteli blízkých, jakož i věřitelů zůstavitele, stanoví nařízení č. 650/2012 vytvoření evropského dědického osvědčení, které má umožnit každému dědici, odkazovníku či osobě, jež má právo uvedené v tomto osvědčení, aby v jiném členském státu prokázal svou způsobilost a svá dědická práva (rozsudek ze dne 1. března 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, bod 36; rozsudek ze dne 12. října 2017, Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:755, bod 59).
- 7 Podle čl. 69 odst. 5 nařízení (EU) č. 650/2012 představuje osvědčení platný dokument k zápisu majetku z pozůstalosti do příslušného rejstříku členského státu. Podle předkládajícího soudu však z ustanovení upravujících účinky osvědčení vyplývá, že existence takového osvědčení sama o sobě neznamená, že se neuplatní zákonné podmínky pro zápis nemovitostí stanovené právními předpisy členského státu, kde se nemovitost nachází. Tento závěr potvrzuje i vysvětlení v bodě 18 odůvodnění [nařízení (EU) č. 650/2012], podle kterého „[e]vropské dědické osvědčení [...] by zejména mělo být platným dokumentem pro zápis majetku z dědictví do rejstříku členského státu. To by však nemělo bránit tomu, aby orgány podílející se na zápisu mohly vyzvat osobu, která podává žádost o zápis, k poskytnutí doplňujících informací či předložení dokumentů, které jsou vyžadovány právními předpisy členského státu, v němž je rejstřík veden“.

- 8 Jak vyplývá z bodu 67 stanoviska generálního advokáta Y. Bota ze dne 17. května 2017 ve věci Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:387, působnost nařízení č. 650/2012 musí zůstat omezena na zvláštní způsoby zápisu do příslušných rejstříků; v praxi tedy mohou být pro doplnění evropského dědického osvědčení vyžadovány další dokumenty nebo informace, pokud například neobsahuje dostatečně přesné informace pro určení majetku, u něhož musí být přechod vlastnického práva zapsán.
- 9 S ohledem na tyto skutečnosti předkládající soud zdůrazňuje, že podle pravidel vnitrostátních právních předpisů, která jsou v projednávané věci relevantní, mohou být údaje nezbytné pro zápis do katastru nemovitostí poskytnuty pouze v dokumentech uvedených v článku 22 zákona o katastru nemovitostí a že pokud správce rejstříku obdrží neúplné informace, nemá tento správce prostor pro uvážení, a nemůže tak vycházet z údajů, které jsou v souladu s tímto ustanovením uvedeny v dokumentu, jenž není považován za podklad pro provedení zákonného zápisu.
- 10 Dopad takových vnitrostátních pravidel na práva dědiců musí být posuzován v kontextu ustanovení nařízení (EU) č. 650/2012 a nařízení (EU) č. 1329/2014, kterými se řídí obsah osvědčení. Článek 68 nařízení (EU) č. 650/2012 stanoví, že „[o]svědčení obsahuje následující informace v míře požadované pro účel, za nímž je vydáváno“. Písmeno l) tohoto článku uvádí, že v osvědčení musí být uveden „příslušný podíl každého z dědiců a případně seznam práv nebo majetku příslušejících jednotlivým dědicům“. Účelem bodu 9 přílohy IV formuláře V stanoveného v příloze 5 nařízení (EU) č. 1329/2014 (který je povinný, pokud je jeho účelem potvrzení statusu a práv dědice) je specifikovat „[m]ajetek přiřknutý dědici a pro nějž bylo vyžádáno osvědčení (upřesněte majetek a uveďte příslušné identifikační údaje)“. Poznámka pod čarou 13 k tomuto bodu upřesňuje, že je nezbytné „[uvést], zda dědic nabyt vlastnictví nebo jiná majetková práva“, a uvádí, že „[v] případě registrovaného majetku uveďte pro účely jeho identifikace informace požadované podle práva členského státu, v němž je rejstřík veden (např. u nemovitostí její přesnou adresu, katastrální rejstřík, číslo parcelní nebo katastrální číslo, popis nemovitosti)“. Pokud jsou tedy údaje specifikované v těchto ustanoveních dotčených nařízením poskytnuty, představuje osvědčení v Litevské republice platný dokument pro zápis majetku z pozůstalosti do katastru nemovitostí, jak je stanoveno v čl. 69 odst. 5 nařízení (EU) č. 650/2012.
- 11 Soudní dvůr ve své judikatuře jasně konstatoval, že čl. 67 odst. 1 nařízení č. 650/2012 stanoví, že vydávající orgán musí za účelem vydání osvědčení použít formulář V, který se nachází v příloze 5 nařízení č. 1329/2014 (rozsudek ze dne 17. ledna 2019, Brisch, C-102/18, EU:C:2019:34, bod 30). Amtsgericht Bad Urach (okresní soud v Bad Urachu) ve Spolkové republice Německo vydal evropské dědické osvědčení č. 1 VI 175/18 s využitím formuláře V stanoveného v příloze 5 nařízení č. 1329/2014; jeho přílohou je příloha IV potvrzující status a práva dědice. V bodě 9 přílohy IV formuláře V však nejsou uvedeny žádné podrobnosti, jejichž účelem je upřesnit majetek přiřknutý dědici a pro nějž bylo vyžádáno osvědčení. Z argumentů předestřených navrhovatelem v jeho odvolání,

jakož i ze zmiňované judikatury německých soudů vyplývá, že neuvedení takových údajů nepředstavuje pochybení orgánu, který osvědčení vydal.

- 12 Podle předkládajícího soudu je v tomto ohledu relevantní bod 68 odůvodnění nařízení (EU) č. 650/2012. Toto ustanovení výslovně uvádí, že „[o]rgán, který vydává osvědčení, by měl zohlednit formální náležitosti nezbytné pro zápis nemovitého majetku v členském státě, v němž se nachází příslušný rejstřík“. Je však rovněž nutno mít na paměti, že formulací tohoto postoje v bodech odůvodnění dotčeného nařízení unijní zákonodárce nezavedl žádné kogentní právní ustanovení použitelné na orgán, který osvědčení vydává; normotvůrce navíc tento postoj v člancích nařízení (EU) č. 650/2012 výslovně nezopakoval.
- 13 Za těchto okolností má předkládající soud s ohledem na cíle sledované vytvořením evropského dědického osvědčení a ve snaze vyhovět požadavku na „[r]ychlé, usnadněné a účinné vypořádání dědictví s přeshraničními dopady v Unii“, o něž unijní normotvůrce usiluje [v první větě bodu 67 odůvodnění nařízení (EU) č. 650/2012], pochybnosti ohledně výkladu čl. 1 odst. 2 písm. l) a čl. 69 odst. 5 nařízení č. 650/2012, a z tohoto důvodu žádá Soudní dvůr, aby na položenou předběžnou otázku odpověděl.